

**สภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**

**State and problems of the school library management under Jurisdiction
of Pathumthani primary educational service area office 2**

อรวรรณ สุวรรณทองชัย^{1*}, เสวียน เจนเขว่า² และไตรรัตน์ ลิทธิทุล³
Orawan Suwanthanongchai^{1*}, Sawein Jenkwao² and Trirath Sithitool³

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Master of Education (Educational Administration) Graduate of Phranakhon Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² Asst. Prof., Graduate Phranakhon Rajabhat University

³ อาจารย์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ Dr., Graduate of Phranakhon Rajabhat University

* Corresponding author, E-mail: orawan01suw@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 2) เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงานและประเภทของโรงเรียน ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำนวน 1,289 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามประมาณค่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.5-1.0 และได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยน้อยไปหามาก ดังนี้ ด้านบริหาร ด้านเทคนิค ด้านบริการ และด้านกิจกรรม ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียนโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สภาพและปัญหา การบริหารงานห้องสมุด

Abstract

This independent study purposes to 1) examine the state and problems of school library management under the jurisdiction of Pathumthani Primary Educational Service Area Office 2 and 2) compare the state and problems according to the opinions of teachers under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 2 classified by teaching experiences and types of schools. The population consisted of 1,289 teachers under the jurisdiction of Pathumthani Primary Educational Service Area Office 2. The sampling group in this study was 297 teachers. The research tool was a rating scale questionnaire. Index of Item Objective Congruence (IOC) was during 0.5-1.00 and the reliability coefficient was at 0.97. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The findings were as follows:

1) the state of school library management under the jurisdiction of Pathumthani Primary Educational Service Area Office 2 was found at a high level. The problems of school library management under the jurisdiction of Pathumthani Primary Educational Service Area Office 2 were found at a low level. The mean scores of the problems were ranked from the highest to the lowest scores as management, technology, services and activities respectively.

2) The comparisons between state and problems of the school library management under the jurisdiction of Pathumthani Primary Educational Service Area Office 2 classified by types of schools were different with the significance level at .05 corresponding to the hypothesis. Meanwhile, the comparison between state and problems of the school library management under the jurisdiction of Pathumthani Primary Educational Service Area Office 2 classified by teaching experience were not significantly different.

Keywords: state and problems, school library management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นให้การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีความพร้อมทั้งความรู้คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ อ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณเป็น ที่สำคัญให้มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้ มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548: 7)

จึงมีคำกล่าวที่ว่า “ห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษา” (สุริสา กาญจนเกตุ, 2541: บทนำ) เป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนที่นักการศึกษาต่างยอมรับว่าเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพและความสมบูรณ์ทางการศึกษาของโรงเรียนนั้นอย่างดีที่สุด (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, 2545: 23) และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายหลักสูตร ขณะเดียวกันยังเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญที่สุด ซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคลนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน (สันติ ทองประเสริฐ, 2543 และกุลลาบ ปันหลายนาค, 2545: 2) และยังเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอนที่แม้ว่าไม่ใช่เป็นส่วนงานที่เป็นภารกิจหลักด้านการสอนโดยตรง แต่เป็นส่วนงานที่สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าและสนองความใฝ่รู้ของผู้เรียน (กาญจนา หิรัญเกษตร, 2549: 2) ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่จัดไว้ในฐานะเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในมาตรา 25 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 15)

ดังนั้นห้องสมุดโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริงตามมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535: 4) ในการดำเนินห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นค่อนข้างยากเพราะแม้ว่าจะยอมรับในความสำคัญดังกล่าวแต่ห้องสมุดโรงเรียนก็ยังคงมีปัญหาหลายประการ เช่น บุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ครูบรรณารักษ์มีชั่วโมงสอนมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานห้องสมุดได้ รวมทั้งการอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มเติมความรู้ด้านห้องสมุดมีไม่ต่อเนื่อง และครูบรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบปฏิบัติงานห้องสมุดคู่กับงานสอนทำให้ไม่มีเวลาดำเนินการปฏิบัติงานห้องสมุด ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในงานห้องสมุด และนักเรียนให้ความสำคัญกับห้องสมุดน้อย (อาจารี แดงอ่อน, 2544: บทคัดย่อ) ปัญหาและอุปสรรค ดังกล่าวเป็นผลทำให้งานห้องสมุดโรงเรียนโดยทั่วไปยังไม่สามารถพัฒนาให้สามารถสนองตอบภารกิจในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการใฝ่รู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน และ ประเภทของโรงเรียน

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหาร

เดมมิ่ง (Dr. Edward Deming, 1900-1993) อ้างถึงใน สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. 2542: 188 - 190) ได้ประยุกต์ทฤษฎีบริหารของ กูลิคและเออร์วิคให้สั้นลง เรียกว่า “วงจรเดมมิ่ง” (Deming Cycle) หรือ P D C A ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. Plan (P) การวางแผน 2. Do (D) การนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติ 3. Check (C) การตรวจสอบ เมื่อปฏิบัติไประยะหนึ่งต้องมีการตรวจสอบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรแล้วแก้ไขเสีย 4. Action (A) การนำแผนที่แก้ไขแล้วไปปฏิบัติใหม่ในการบริหารงานถ้าวงจร P D C A หมุนได้หลายรอบ การบริหารจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น วงจรเดมมิ่ง สามารถนำมาใช้กับการบริหารการศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน

กุหลาบ ปั่นลายนาถ (2545: 1) ให้ความหมายว่า ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง สถานที่รวบรวมหนังสือ วารสาร เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุทัศนวัสดุที่สอดคล้องตามหลักสูตรในปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

วาทณี ฐาปนวงศ์สานติ (2543) ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดแบ่งเป็น 4 ประการใหญ่ ๆ คือ

3.1 บุคลากรเป็นปัญหาของห้องสมุดตั้งแต่อดีตแม้ปัจจุบันความรู้ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์จะพัฒนาเป็นลำดับจนถึงสาทรนิเทศศาสตร์ จำนวนบุคลากรก็ยังไม่สอดคล้องกับจำนวนห้องสมุด และความรู้ความชำนาญทางงานเทคนิคก็ยังเป็นปัญหาที่ห้องสมุดต้องพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อมและวิทยาการ

3.2 นโยบายหลัก หรือวัตถุประสงค์ในการบริหารงานของสถาบันที่ห้องสมุดสังกัดขาดการสนับสนุนให้ห้องสมุดพัฒนาเป็นมาตรฐานในระดับเดียวกันผู้บริหารยังไม่เข้าใจงานห้องสมุดดี จึงขาดการวางแผนการยกระดับห้องสมุดให้มีฐานะเท่าเทียมกับหน่วยงานอื่น ทำให้ผู้ใช้บริการเสียเปรียบจากนโยบายหลักของห้องสมุดที่ไม่เท่าเทียมกัน

3.3 เทคโนโลยี ห้องสมุดมีปัญหาด้านการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพราะปัญหาขาดงบประมาณและผู้ชำนาญในการใช้ การดำเนินงานจึงล่าสมัยไม่พัฒนาตามยุคสมัย ซึ่งห้องสมุดควรเป็นแหล่งแรกที่นำความรู้ที่ทันสมัยมาให้บริการ

3.4 วิธีบริการ เป็นปัญหาขาดเทคนิคการให้บริการที่สะดวกรวดเร็วเพราะการนำระบบใหม่มาใช้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและผู้ให้บริการเองต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการพิเศษส่วนหนึ่ง ทำให้การให้บริการขาดประสิทธิภาพไม่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้

กรอบแนวคิด

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน และประเภทของโรงเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านงานบริหาร 2. ด้านงานเทคนิค 3. ด้านงานบริการ 4. ด้านการจัดกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวนทั้งหมด 1,289 จาก 112 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์, 2542, หน้า 84) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน
3. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ตั้งแต่เดือนเมษายน - เดือนสิงหาคม 2557
4. การเลือกกลุ่มตัวอย่างและแผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
 - 4.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน
 - 4.2 แผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
 - 4.2.1 การวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มประชากรด้วยวิธีการแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน
 - 4.2.2 สุ่มตัวอย่างให้ได้ตามกำหนดจำนวน 297 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลาก
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

6.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เสนอเป็นรายแบบตารางประกอบคำบรรยายและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์รายด้าน ตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.2535 อ้างในอำนาจ พงษ์เสื่อ, 2547: 48)

6.3 การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพการทำงาน และประเภทของโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่า t-test สำหรับตัวแปรที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ในกรณีที่มีความแตกต่าง 2 กลุ่มขึ้นไปทำการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวน (ANOVA) เมื่อพบว่าความแตกต่างทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวม

สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน	ระดับสภาพการดำเนินการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านบริหาร	3.90	.63	มาก
ด้านเทคนิค	3.90	.80	มาก
ด้านบริการ	3.91	.80	มาก
ด้านกิจกรรม	3.97	.83	มาก
รวม	3.92	.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .83) รองลงมาคือ ด้านบริการ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .80) ส่วนด้านบริหารและด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .80) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ขอบข่ายการบริหารงาน ห้องสมุดโรงเรียน	โรงเรียนรัฐบาล		โรงเรียนเอกชน		t	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านบริหาร	3.74	.74	4.11	.35	-5.55	0.000*
ด้านเทคนิค	3.70	.97	4.15	.37	-5.41	0.000*
ด้านบริการ	3.74	.98	4.13	.38	-4.77	0.001*
ด้านกิจกรรม	3.80	1.00	4.19	.45	-4.51	0.001*
รวม	3.75	.87	4.14	.27	-5.59	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประเภทของโรงเรียนโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านเป็นรายด้านพบว่าโรงเรียนเอกชน ($\bar{X} = 4.14$) มีค่าเฉลี่ยสภาพการบริหารงานห้องสมุดสูงกว่าโรงเรียนรัฐบาล ($\bar{X} = 3.75$)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบ สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารงานห้องสมุด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	0.84	3	0.28	0.71	0.55
	ภายในกลุ่ม	116.27	293	0.40		
	รวม	117.11	296			
ด้านเทคนิค	ระหว่างกลุ่ม	2.05	3	0.68	1.07	0.36
	ภายในกลุ่ม	187.23	293	0.64		
	รวม	189.29	296			

การบริหารงานห้องสมุด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านบริการ	ระหว่างกลุ่ม	1.14	3	0.38	0.59	0.62
	ภายในกลุ่ม	188.74	293	0.64		
	รวม	189.88	293			
ด้านกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.44	6	0.15	0.21	0.89
	ภายในกลุ่ม	202.31	293	0.69		
	รวม	202.75	296			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.89	3	0.30	0.60	0.61
	ภายในกลุ่ม	145.04	293	0.50		
	รวม	145.94	296			

จากตารางที่ 3 พบว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวน สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนไม่แตกต่างกันในภาพรวมและรายด้านซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวม

ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน	ระดับปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านบริหาร	2.37	0.91	น้อย
ด้านเทคนิค	2.36	0.99	น้อย
ด้านบริการ	2.32	0.98	น้อย
ด้านกิจกรรม	2.36	1.02	น้อย
รวม	2.35	0.91	น้อย

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริหาร ($\bar{X} = 2.37$) รองลงมาคือ ด้านเทคนิคและด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนด้านบริการ ($\bar{X} = 3.32$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประเภทของโรงเรียน

ขอบข่ายการบริหารงาน ห้องสมุดโรงเรียน	โรงเรียนรัฐบาล		โรงเรียนเอกชน		t	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านบริหาร	3.74	.74	4.11	.35	-5.55	0.000*
ด้านเทคนิค	3.70	.97	4.15	.37	-5.41	0.000*
ด้านบริการ	3.74	.98	4.13	.38	-4.77	0.001*
ด้านกิจกรรม	3.80	1.00	4.19	.45	-4.51	0.001*
รวม	3.75	.87	4.14	.27	-5.59	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประเภทของโรงเรียนโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนเอกชนมีปัญหามากกว่าโรงเรียนรัฐบาล และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ปัญหาการบริหารงาน ห้องสมุดโรงเรียน	ประสบการณ์ ทำงาน	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
1. ด้านบริหาร	ต่ำกว่า 5 ปี	2.80	.855	.511	.675
	5-10 ปี	2.67	.801		
	11-15 ปี	2.87	.909		
	มากกว่า 15 ปี	2.74	.871		

ปัญหาการบริหารงาน ห้องสมุดโรงเรียน	ประสบการณ์ ทำงาน	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
2. ด้านเทคนิค	ต่ำกว่า 5 ปี	2.59	.758	.617	.605
	5-10 ปี	2.61	.715		
	11-15 ปี	2.76	.838		
	มากกว่า 15 ปี	2.60	.920		
3. ด้านบริการ	ต่ำกว่า 5 ปี	2.74	.876	.942	.421
	5-10 ปี	2.69	.859		
	11-15 ปี	2.94	.943		
	มากกว่า 15 ปี	2.73	.877		
4. ด้านกิจกรรม	ต่ำกว่า 5 ปี	2.81	.813	0.87	0.967
	5-10 ปี	2.77	.915		
	11-15 ปี	2.84	.810		
	มากกว่า 15 ปี	2.79			
รวม		2.73	.774	.363	.780

จากตารางที่ 6 พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์งานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ ด้านบริการ ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนด้านบริหารและด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.90$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประเภทของโรงเรียนพบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประเภทของโรงเรียนโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตาม

สมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดของของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริหาร ($\bar{X} = 2.37$) รองลงมาคือ ด้านเทคนิคและด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนด้านบริการ ($\bar{X} = 3.32$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

4. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประเภทของโรงเรียน พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประเภทของโรงเรียนโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดของของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ด้านบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมสภาพอยู่ในระดับมาก แต่ปัญหาอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนและบรรณารักษ์ห้องสมุดได้มีการวางแผนงานอย่างมีระบบ มีการวางแผนงานสู่การปฏิบัติงาน มีการติดตามและประเมินผล และห้องสมุดมีการบริหารงานครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริหาร ด้านเทคนิค ด้านบริการ และด้านกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2535 : 21-69) ให้ความเห็นว่า การปฏิบัติงานของครูที่รับผิดชอบงานห้องสมุดหรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการห้องสมุด ประกอบด้วย การวางแผน การทำแผนสู่การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงาน ดังนั้นงานอาคารสถานที่ งานครุภัณฑ์ งานวัสดุสารนิเทศ งานบุคลากร งานงบประมาณ งานประชาสัมพันธ์

2. ด้านเทคนิคงานห้องสมุดโดยภาพรวมสภาพอยู่ในระดับมาก แต่ปัญหาอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเสนอแนะนำหนังสือใหม่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 84, อ้างถึงใน ปัญญา กาละปัตย์, 2549 : 30) กล่าวว่า งานเทคนิคห้องสมุดหมายถึง การจัดหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ไว้บริการในห้องสมุด จัดทำบันทึกเป็นหลักฐานและเตรียมเพื่อบริการ รวมทั้งการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีและเหมาะสม งานเทคนิคมีดังนี้ งานคัดเลือกหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ งานจัดทางงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่จำเป็น งานมอบและแลกเปลี่ยน งานจัดหมวดหมู่ งานทำบัตรรายการ งานเตรียมหนังสือและวัสดุอุปกรณ์เพื่อออกบริการ งานดูแลรักษา งานซ่อมแซม งานถ่ายเอกสารสำเนาหนังสือ งานสำรวจหนังสือและอุปกรณ์

3. ด้านบริการงานห้องสมุดโดยภาพรวมสภาพอยู่ในระดับมาก แต่ปัญหาอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่า ห้องสมุดมีการเปิดบริการให้ได้อย่างเสรีเพื่อให้ผู้ใช้รับประโยชน์ต่าง ๆ จากการอ่าน มีการบริการยืม-คืน และจัดสรรวัสดุสารนิเทศให้ผู้ใช้ได้อย่างทั่วถึง มีการแนะนำการอ่านเพื่อให้มีความสามารถ และเกิดทักษะในการอ่านโดยทั่วกัน การจัดทำป้ายนิเทศในการแนะนำการใช้ห้องสมุด สอดคล้องกับแนวคิดของ แม้นมาส ขวลิต (2541 : 19) งานบริการห้องสมุด หมายถึง งานที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้ใช้วัสดุสารนิเทศให้ใช้ได้ตามความต้องการและรวดเร็ว

4. ด้านกิจกรรมโดยภาพรวมสภาพอยู่ในระดับมาก แต่ปัญหาอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่า ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเร้าใจให้ผู้ใช้เกิดความต้องการในการอ่าน สอดคล้องกับแนวคิดของ แม้นมาส ขวลิต (2541 : 19) งานกิจกรรม หมายถึง งานที่ห้องสมุดจัดทำขึ้นเป็นครั้งคราวเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสนใจมาใช้บริการมากขึ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกัน การจัดกิจกรรมในห้องสมุดทำให้นักเรียนรู้จักห้องสมุดและมาใช้ห้องสมุดได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะติดตามอ่านหนังสือหรือค้นคว้า งานกิจกรรมมีส่วนช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สามารถค้นคว้าหาข้อมูลจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพื่อนำมาสู่การใช้บริการ

5. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกประเภทของโรงเรียนโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพการบริหารงานของห้องสมุดโรงเรียนเอกชนทั้ง 4 ด้าน ได้รับการสนับสนุน ด้านงบประมาณ บุคลากรและสื่อสารนิเทศมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล เพราะโรงเรียนเอกชนมีผู้บริหาร ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียนสามารถตัดสินใจหรือจัดหาทรัพยากรสื่อสารนิเทศ ได้อย่างรวดเร็วแตกต่างจากโรงเรียนรัฐบาลซึ่งต้องผ่านกระบวนการทางการจัดหาหลายขั้นตอนและใช้เวลานานในการจัดหา และปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนเอกชนมีมากกว่าโรงเรียนรัฐบาลทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนมีภาระหน้าที่ในการสอนและกำกับดูแลนักเรียนมากจึงทำให้ไม่มีเวลาในการบริหารงานห้องสมุดและโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ไม่มีครูบรรณารักษ์ปฏิบัติหน้าที่ห้องสมุดโดยตรงจึงเป็นปัญหาในการบริหารงานห้องสมุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2535). *คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2548). *รายงานการประเมินการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ. ครูสภาลาดพร้าว.

- กาญจนา หิรัญเกษตร. (2549). การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ. (2545). การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.
- กุลลาบ ปั่นลายนาค. (2545). การปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์
- ปัญญา กาลปะตย์. (2549). สภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต4. อุบลราชธานี: วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- แมนมาส ขวลิขิต. (2541). คู่มือบรรณารักษ์. กรุงเทพฯ. บรรณกิจ.
- วาณี ฐาปนวงศ์ตานติ. (2543). การจัดและบริหารงานห้องสมุด. กรุงเทพฯ. ศิปปาบรรณาการ.
- สมศักดิ์ ลินธุระเวชญ์. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ. วัฒนาพานิช.
- สันติ ทองประเสริฐ. (2543). ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนวารสารห้องสมุด, 5 (23), 13-14.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535).มาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2535. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2548).การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ม.ป.ท.:ม.ป.พ.
- สุภาพัญญ์ จริยะเศรษฐ์. (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. กาญจนบุรี: สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
- สุริสา กาญจนเกตุ. (2541). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา12. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาจารย์ แดงอ่อน. (2544). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.